

РЕЦЕНЗИЯ

1. Задължителна информация

Изготвил рецензията: проф. д-р Тая Петрова Парушева

УНСС – София, катедра „Икономика на туризма”

Област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки”

Професионално направление 3.8. „Икономика”

Научна специалност „Икономика и управление (глобализация в туризма)”

Основание за написване на рецензията: заповед № РД-06-2110/15.06.2015 г. на Ректора на Икономически университет – Варна за назначаване на Научно жури и решение от първото заседание на Научното жури на 23.06.2015 г.

2. Данни за конкурса

Конкурсът за заемане на академичната длъжност „професор” е обявен в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.9. „Туризм”, научна специалност „Икономика и управление (туризм)”, към факултет „Управление”, за нуждите на катедра „Икономика и организация на туризма” при Икономически университет – Варна. Обявата за конкурса е публикувана в Държавен вестник брой 28/17.04.2015 г.

3. Кандидат по конкурса

Единствен участник в конкурса е доц. д-р Стоян Петков Маринов – преподавател в катедра „Икономика и организация на туризма” при Икономически университет – Варна.

4. Персонална характеристика на кандидата

Доц. д-р Стоян Петков Маринов е роден на 17.02.1961 г. Завършва ОКС „магистър”, специалност „Икономика и организация на туризма” в Икономически университет – Варна (1987 г.). Защитава дисертационен труд на тема: „Маркетингово управление на конкурентоспособността на туристическа

дестинация (на примера на туристическа дестинация България)” и придобива **образователна и научна степен „доктор”** (2007 г.).

Доц. д-р Стоян Маринов притежава **богат професионален опит** в туризма. От 1984 г. до 2008 г. работи последователно като екскурзовод в ТК „Златни пясъци”, началник отдел „Планиране” и началник отдел „Стопански спорт” към ТК „Слънчев бряг”, зам. изпълнителен директор по икономическата политика на „Слънчев бряг” ЕАД, изпълнителен директор на „Слънчев бряг” ЕАД и изпълнителен директор на „Турекспо” – Варна АД.

Доц. д-р Стоян Маринов започва **академичната си кариера** през април 1992 г. в катедра „Икономика и организация на туризма” при ИУ – Варна. Заема длъжностите асистент (1992 г.), старши асистент (1995 г.), главен асистент (1998 г.), доцент (2009 г.) и директор на Колеж по туризъм към ИУ – Варна (2011 – 2015 г.). Работи по **мобилност на студенти и преподаватели** по секторна програма „Еразъм”, програма „Учене през целия живот” на ЕС, като експерт международно сътрудничество (2011 – 2015 г.). В периода 2014 – 2015 г. е **академичен наставник** по проект „Студентски практики” в ИУ – Варна и **експерт обучение и квалификация** по проект „Бизнес моделиране на учебните планове и програми в професионално направление 3.8. Икономика на ИУ – Варна”.

Доц. д-р Стоян Маринов има проведени **специализации** по туристически мениджмънт - Университет в Манчестър, Великобритания; по маркетинг на туристическа дестинация – Университет в Съри, Великобритания; по управление на туристическата индустрия – Университет на Невада, Лас Вегас; по туристически маркетинг – Университети в Съри и Бормът, Великобритания; по управление и маркетинг в туризма – Балеарски университет, Палма де Майорка, Испания. Има **завършени обучения** в ИУ – Варна със сертификати за „ИКТ в образователния процес и работа в е-среда” и „Информационна грамотност. Работа с пълнотекстови научни бази, дигитални библиотеки и колекции”.

Доц. д-р Стоян Маринов има **други професионални постижения** и членство в Консултативен съвет по въпросите на туризма в Община Варна, Обществен съвет по туризъм в Община Варна, Атестационна комисия към факултет „Управление” на ИУ – Варна, Атестационна комисия на Колежа по

туризъм – Варна, Редакционна колегия на списание „Известия” на ИУ – Варна, почетна титла „Екскурзовод HONORIS CAUSA” от Съюза на екскурзоводите в България. Владее немски, английски и руски езици.

➤ *Кариерното развитие на доц. д-р Стоян Маринов го отличава като учен със задълбочена преподавателска и разностранна научноизследователска и експертна работа. Участва активно в академичния живот. Има принос за утвърждаване имиджа на ИУ в страната и чужбина.*

5. Количествена и съдържателна характеристика на представените научни трудове след последната процедура

Доц. д-р Стоян Маринов участва в конкурса за „професор” с общ брой **72 публикации** в специализирани научни издания, които не повтарят трудовете за придобиване на ОНС „доктор” и за заемане на академичната длъжност „доцент” (вж. табл. 1).

Таблица 1.

Рекапитулация на научните трудове на доц. д-р Стоян Маринов за участие в конкурса за „професор”

№	Видове научна продукция	Самостоятелни		В съавторство		Общо	
		брой	стр.	брой	стр.	брой	стр.
1.	Монографии	1	398	10	604	11	1002
2.	Студии	-	-	-	-	-	-
3.	Научни статии	11	107	4	31	15	138
4.	Научни доклади	17	153	7	54	24	207
5.	Учебници и учебни помагала	1	343	7	528	8	871
6.	Други публикации	14	31	-	-	14	31
	Общо:	44	1032	28	1217	72	2249

Предложената за **рецензиране** научна продукция включва:

- **11 монографии** – 1 самостоятелна и 10 в съавторство, рецензирани от хабилитирани лица с призната компетентност в научната област, общ обем – 1002 стандартни страници;
- **15 научни статии** – 11 самостоятелни и 4 в съавторство, от тях 3 на руски и 3 на английски език и **3 в реферирани издания**, общ обем – 138 стандартни страници;
- **24 научни доклада** – 17 самостоятелни и 7 в съавторство, от тях 4 на

руски и 1 на английски език, общ обем – 207 стандартни страници;

- **8 учебника** – 1 самостоятелен и 7 в съавторство, общ обем – 871 стандартни страници;

- **14 други публикации** – общ обем 31 стандартни страници.

Общият обем на научната продукция възлиза на **2249 стандартни страници**.

Научните трудове на автора са апробирани в **реномирани издания** – Издателства „Наука и икономика“ на ИУ – Варна, „ФИЛ“, „Данграфик“, „Труд“, „Тракия-М“, „Фабер“, сп. „Известия“ на ИУ - Варна, Journal of Economics, Годишник на университет „Проф. д-р Асен Златаров“, сп. „Инфраструктура и комуникации“ и сборници с доклади от участия в национални и международни форуми в страната и чужбина.

Висока оценка заслужава **монографичният труд „Мениджмънт на туристическата дестинация ”** (№ 1.1. от приложения списък), публикуван в издателство „Наука и икономика“ на ИУ – Варна, 2015, 397 с., ISBN 978-954-21-0838-2. Трудът е обсъден в специализираното първично звено – катедра „Икономика и организация на туризма“ по смисъла на § 1, т. 6 от ЗРАСРБ, с рецензенти проф. д-р Марин Нешков и проф. д-р Таня Дъбева (Препис-извлечение от Протокол № 6/18.03.2015 г.). Монографията решава съществен научен и научно-приложен проблем, свързан с мениджмънта на туристическата дестинация, в условията на изостряне на глобалната конкуренция. Монографичният труд е разработен на високо научно равнище и допълва теоретичните и практико-приложните знания в специализираната туристическа литература. Разработката е ценна и за заинтересованите кръгове от туристическия бизнес.

Изследователската дейност на кандидата е концентрирана в **3 основни тематични направления**. Най-важните **теоретични и научно-приложни резултати** от работата по **първото направление „Управление на туризма”**, се отнасят до: систематизирани са теоретичните и практико-приложните аспекти на мениджмънта на туристическата дестинация за нейното устойчиво развитие. Разработен е теоретичен модел за оценка и управление на конкурентоспособността на туристическата дестинация. Представени са теоретичните основи на туризма в

рамките на неговото историческо развитие. Разгледани са теоретичните аспекти на управлението на туризма на общинско равнище. Разграничени и представени са елементите на туристическата дестинация като система. Вниманието е фокусирано върху ролята на управлението за функционирането на системата на туризма, като цяло и в частност, на различните нейни равнища – международно, национално, местно и фирмено.

Конкретните резултати от работата по **второто направление „Туристически пазар и маркетинг в туризма“** включват: изведени са основните тенденции в изменението на глобалния туристически пазар, анализирайки неговите две страни – туристическото търсене и туристическото предлагане. „Зелените“ туристи са разгледани като стратегически целеви пазарен сегмент на хотелите. Представени са пазарните механизми на музейния туристически продукт и са посочени тенденциите в тяхното развитие. Формулирани са теоретични обобщения за туристическия пазар, за процесите на ценообразуване и пазарната конюнктура.

Оценена е политиката и са анализирани условията и факторите, които определят състоянието на МСП в туризма на България и Черноморското ѝ крайбрежие. Съставени са конкретни туристически маршрути и пакети, с оглед успешното маркетингово представяне и ефективно бъдещо развитие на туризма в общините Момчилград, Кърджали, Крумовград и Кирково. Анализирана и оценена е конкурентоспособността на община Варна като туристическа дестинация, и на тази основа са предложени стратегически насоки за формиране и развитие на нейни конкурентни предимства.

Научно-приложните резултати от работата по **третото направление „Съвременни видове туризъм“** обхващат: систематизирани са характеристиките на основните видове и форми на алтернативен туризъм, актуални за нашето съвремие. Акцентът е поставен върху същността, разновидностите, организационните особености и тенденциите в развитието на съответния вид туризъм. Направена е обзорна характеристика и аналитична оценка на природо-географските особености на Варна и на областта като туристическа дестинация. Направен е общ маркетингов план за пазарно позициониране на културните ценности на територията на Варненска област. Представена е стратегическа рамка

за развитие на природосъобразен туризъм в природен парк „Странджа”. Определени и изведени са тенденциите в развитието на крайбрежния и морски туризъм.

Качествата на доц. д-р Стоян Маринов като учен-изследовател, се потвърждават от неговата работа по **изследователски проекти**. За периода 1992 – 2015 г. има участие в **25 проекта** (ръководител на 7 и експерт в 18), от които **8 международни**. Във връзка с конкурса за „професор”, е работил по 11 изследователски проекта. На **3** от тях е **ръководител** и на **8 – туристически експерт**. Осъществил е научно ръководство на **8 докторанти**, от които **3** са защитили успешно (служебна бележка от отдел „Научноизследователска дейност и докторантура”).

Анализът на **допълнителните показатели**, свързани с **научноизследователската дейност** свидетелства за активността на кандидата.

- Доц. д-р Стоян Маринов има участия с **доклади в 24 научни форума**, от които 15 са **национални** и 9 **международни**. От тях 5 в **чужбина**.

- Членува в авторитетни **научни и други организации** – Съюз на учените в България, Управителен съвет на Варненска туристическа камара, Съюз на екскурзоводите в България, заместник председател на сдружение „Култура и туризъм на Българския Североизток”, учредител на сдружение „Култура и туризъм на Източните Родопи” и член на контролния му съвет.

- Създал е **2 нови научни направления** „Мениджмънт на туристическата дестинация” и „Съвременни видове туризъм”, които отговарят на актуалните потребности при подготовката на студентите-магистри и бакалаври.

- Има **приложени в практиката резултати** от проведените изследвания по 11 **научни и научно-приложни разработки**. Свидетелство за задълбочената му работа е заеманата длъжност. Финансиращи организации на проектите са Програма ФАР, Fraport Frankfurt Airport Services Worldwide Global Investment & Management, ДФ „Обреди” ЕООД, Община Варна по дейност „Младежки проекти” – 2009, „Пазари” ЕАД – Варна, Оперативна програма „Регионално развитие” 2007 – 2013, „Публисис” АД, ЕС по Съвместна оперативна програма „Черноморски басейн 2007 – 2013”, ИУ – Варна със средства от държавния бюджет по Наредба 9 на

Министерството на образованието, младежта и науката, Община Момчилград по Оперативна програма „Регионално развитие” 2007 – 2013, Областна управа – Варна по Програмата за транснационално сътрудничество в Югоизточна Европа 2007 – 2013 г., ДПП „Странджа” по Оперативна програма „Околна среда”, Министерство на икономиката и енергетиката по ОП „Регионално развитие” 2007 – 2013 г.

- Представил е общо **72** оригинални публикации, в обем 2249 стандартни страници, включително 3 публикации в **реферирани издания**.

В **обобщение**, кандидатът в конкурса за „професор” – доц. д-р Стоян Маринов съответства на **задължителните условия** на ЗРАСРБ и на **изискванията** от Правилата за условията и реда за заемане на академични длъжности в ИУ - Варна по чл. 77, т. 3 и т. 4 във връзка с чл. 86, ал. 2 и ал. 3 и ал. 4. Изпълнил е и **допълнителните показатели** за академичната длъжност „професор” в ИУ - Варна по чл. 86, ал. 7, т. 2, свързани с научноизследователската дейност.

➤ *Доц. д-р Стоян Маринов е утвърден изследовател и автор с натрупан опит. Представените трудове са на високо научно равнище и осигуряват разпространение на резултатите от проведените изследвания сред академичната общност, държавните институции и браншовите организации.*

6. Количествена и качествена оценка на учебно-преподавателската работа

Доц. д-р Стоян Маринов притежава ОНС „доктор”, по научна специалност 05.02.18. „Икономика и управление на туризма” (Диплома № 31378/10.05.2007 г.). Заема академичната длъжност „доцент” (Свидетелство за научно звание на ВАК № 25623/01.06.2009 г.).

За учебната 2014 – 2015 г. е **титуляр** на лекционни курсове в ОКС „бакалавър” по „Маркетинг в туризма”, „Съвременни видове туризъм”, „Маркетинг”, „Икономика на предприятието” и „Управление на туризма”; в ОКС „магистър” по „Икономика и управление на туристическото предприятие” и „Мениджмънт на туристическата дестинация” (Справка отдел „Учебна дейност и студенти”). В **следдипломна квалификация** води лекционен курс по „Рискове при външнотърговските сделки в туризма”.

В периода 2009 – 2015 г. е титуляр на **лекционни курсове в други университети**: Колеж по туризъм – Варна, Университет „Проф. д-р Асен Златаров” – Бургас, Нов български университет (филиал Варна), Пловдивски университет „Паисий Хилендарски” – филиал „Любен Каравелов – гр. Кърджали, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий” – гр. Велико Търново, Аграрен университет – гр. Пловдив.

Приложените справки за **учебната натовареност** показват, че за периода 2012 – 2014 г., кандидатът има отработени 436 часа в ОКС „бакалавър” и 247 часа в ОКС „магистър” (Справка отдел „Учебна дейност и студенти”; Справка ЦМО).

Анализът на **допълнителните показатели**, свързани с **учебната дейност** показва, че кандидатът има сериозен принос за развитието на специалността.

- Има пълен норматив **аудиторна и извънаудиторна заетост** в ОКС „бакалавър” и ОКС „магистър”. Разработва нови **учебни програми** и актуализира утвърдени **лекционни курсове**. Осъществява **международна преподавателска дейност**. Изнасял е лекции пред студенти в ГККП „Мангистауски колеж по туризъм” в гр. Актау, **Казахстан**. Има подготвени **лекции на руски език** по дисциплината „Мениджмънт на туризма” за нуждите на ФГБОУ ВПО „Дагестанский государственный технический университет”, Махачкала, **Дагестан**. Осигурява **учебни практики** извън ИУ – Варна. Като член на Управителния съвет на Варненска туристическа камара създава контакти между туристическия бизнес, академичната общност и студентите от ИУ – Варна.

- Има издадени **8 учебника** – 1 самостоятелен и 7 в съавторство и публикувани учебни материали по разработените лекционни курсове.

- Работи активно със **студенти и докторанти**, в рамките на аудиторната и извънаудиторната заетост. Научен ръководител е на над 200 успешно защитени дипломни работи. Консултира студенти по дипломни работи в чужбина – 1 във Франция, 2 в Холандия и 1 в Швейцария.

В **обобщение**, кандидатът в конкурса за „професор” - доц. д-р Стоян Маринов съответства на **задължителните условия** на ЗРАСРБ и на **изискванията** от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИУ – Варна по чл. 77, т. 2 във връзка с чл. 86, ал. 6.

Изпълнил е и **допълнителните показатели** за академичната длъжност „професор” в ИУ - Варна по чл. 86, ал. 7, т. 1, свързани с учебната дейност.

➤ *Доц. д-р Стоян Маринов е всеотдаен и отговорен преподавател. Притежава умения за работа в динамична мултикултурна среда. Ползва се с авторитет и заслужено уважение сред студентите и академичната общност.*

7. Идентифициране на приносите в научноизследователската работа

В творческата продукция на кандидата ясно се открояват следните значими **научни и научно-приложни приноси**:

първо – моделиране на системата на туризма и дефиниране на нейните елементи и функционални връзки. Дефиниране на туристическата дестинация в системата на туризма и изясняване на същността на мениджмънта на туристическата дестинация;

второ – процесуално-съдържателно систематизиране на анализа и планирането като основни функции на мениджмънта на туристическата дестинация. Концептуализиране на съдържателните аспекти на основните предметни функции на мениджмънта на туристическата дестинация;

трето – теоретична обосновка на институционализирането и организационната рамка на мениджмънта на туристическата дестинация. Моделиране на изследването и мениджмънта на конкурентоспособността на туристическата дестинация;

четвърто – изготвяне на методика за развитие на природосъобразен туризъм в защитена територия на ПП „Странджа”. Разработване на методика за анализ и оценка на конкурентоспособността на дестинация Варна;

пето – доразвиване и усъвършенстване на системата от критерии и показатели за типология и анализ на видовете туристически пазари. Адаптиране на маркетинговата теория в туризма за нуждите на управленския процес в туристическата организация;

шесто – концептуализиране на общественно-икономическата и личностно-психологическата основа на формирането на съвременните видове туризъм. Систематизиране на същността, особеностите и тенденциите в развитието на основните видове и форми на туризъм.

Доц. д-р Стоян Маринов е представил **доказателства за цитируемост**. Има установени **4 цитирания** на публикации с импакт-фактор, **3 цитирания** на публикации в реферирани издания и наукометрични бази данни и **105 цитирания** от други автори (Справка за влиятелност).

Оценката за **качеството на разработките** от езикова гледна точка е положителна. **Стилът** е стегнат и точен. Текстът е написан на **научен език**.

➤ *Научните и научно-приложните приноси на доц. д-р Стоян Маринов са задълбочени и оригинални. Някои имат новаторски характер, което е сериозен аргумент в подкрепа на неговата кандидатура за „професор“.*

8. Критични бележки и препоръки

Преподавателският опит и изследователската компетентност на кандидата не дават основание за критични бележки. В бъдещата си изследователска работа, доц. д-р Стоян Маринов да доразвие тематиката за новите информационни технологии и мениджмънта на туристическата дестинация, в контекста на глобализацията.

9. Заключение

Кандидатът в конкурса за „професор“ – доц. д-р Стоян Маринов съответства на **задължителните условия** по ЗРАСРБ, на **изискванията и допълнителните показатели** от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИУ – Варна. Притежава професионални достойнства на учен-изследовател, с безспорни приноси в научната специалност на конкурса.

Ясно и еднозначно заявявам своята **положителна оценка „ЗА“** единствения участник в конкурса за „професор“. С пълна убеденост гласувам, **доц. д-р СТОЯН ПЕТКОВ МАРИНОВ** да бъде избран и заеме академичната длъжност **„професор“**, по професионално направление 3.9. „Туризъм“, научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“, в катедра „Икономика и организация на туризма“ към факултет „Управление“ на Икономически университет - Варна.

гр. София
01.08.2015 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

(проф. д-р Таня Парушева)

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Манол Николов Рибов, УНСС - София

Относно: Конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ с единствен кандидат доц. д-р **Стоян Петков Маринов** по професионално направление 3.9. „Туризъм“ и научна специалност „Икономика и управление“ (Туризъм), обнародван в ДВ, бр. 28/17.04.2015 г.

Правно основание: Конкурсът е обявен на основание на чл. 81, ал. 3 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет (ИУ) – Варна във връзка с чл. 4 от Закона за развитие на академичния състав в Република България, решение на Факултетния съвет на факултет „Управление“ (Протокол № 1 от 05.06.2015 г.), заповед № РД – 06 – 2110/15.06.2015 г. на Ректора на ИУ – Варна и решение на Заседание на научното жури от 23.06.2015 г.

Рецензията е изготвена в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ) и Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономическия университет – Варна. В структурно отношение тя е съставена от осем части и заключение. В тях освен информацията за кандидата на количествената и качествена оценка на научната продукция и учебно-преподавателската дейност е дадена също така оценка на научните приноси на кандидата и са направени критични бележки и препоръки.

1. Персонална характеристика на кандидата.

Доц. д-р Стоян Маринов е единствен кандидат по обявения конкурс. От направената проверка по представените материали за конкурса **нарушения в процедурата не са констатирани**. Спазени са изискванията на чл. 29 (1), 29б (2), т. 1 и т. 2 от ЗРАСРБ и чл. 60(1), чл. 61 (1)(2), т. 1 и т. 2 от ППЗРАСРБ. Взети са под внимание и указанията, дадени в Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет – Варна.

Участникът в конкурса е роден на 17.02.1961 г. **Основното си образование** придобива в гр. Плевен (1968 г. – 1975 г.), а **средното** в гр. Ловеч, където завършва немската езикова гимназия „Ернст Телман“ (1975 г. – 1980 г.). **Висшето си образование** получава във ВИНС (Икономически университет) – Варна, където през 1987 г. се дипломира като **магистър по икономика и организация на туризма**.

От началото на 1992 г. Стоян Маринов е **редовен асистент** към катедра „Икономика и организация на туризма“ във ВИНС – Варна, след което последователно е преназначен за **старши асистент** (1995 г.) и за **главен асистент** (1998 г.). През 2007 г. му е присъдена ОНС „доктор“ по научната специалност 05.02.18. „Икономика и управление (Туризъм)“, а през 2009 г. научното звание „**доцент**“ по същата научна специалност.

В Икономическия университет – Варна, където работи, Стоян Маринов осъществява активна **административна дейност**. От 2011 г. е директор на Колежа по туризъм към същия университет. Член е на Постоянната комисия по учебна дейност, на атестационната комисия към факултет „Управление“ и на Редакционната колегия на

списание „Известие“. Освен това той ръководи дейността по мобилността на студентите и преподавателите по секторна програма „Еразъм“ и програма „Учение през целия живот“ на ЕС и е академичен наставник за студентските практики по проект BG 051 P0001 – 3.07.2002. Към това ще прибавим и задълженията му като консултант по бизнес моделиране на учебните планове и програми, произтичащи от проект BG 051 P0001 – 3.1.07 – 00058.

Доц. Стоян Маринов е специализирал в различни университети на Европейския съюз. По-важните му специализации са в: Балеарския университет – Палма де Майорка, Испания (1993 г.); Университета в Сърби и Бормът, Великобритания (1995 г.); Университета на Невада, Лас Вегас (1996 г.); Университета в Сърби, Великобритания (1997 г.) и Университета в Манчестър, Великобритания (1998 г.).

Кандидатът се отличава с активната си обществена дейност. Той е член на Съюза на учените в България и на Българската камара за образование, наука и култура. Член е също така на управителния съвет на Варненската туристическа камара и на сдружение „Култура и туризъм на Българския Североизток“. Освен това е учредител и член на контролния съвет на сдружение „Култура и туризъм на Източните Родопи“, както и на Съюза на екскурзоводите в България. От значение е още да се отбележи и активната му обществена работа в Община Варна, в която е член на Консултативния съвет по въпросите на туризма, както и на Обществения съвет по туризъм.

Кандидатът се ползва с добро име между колегите и студентите и поддържа контакти със специалистите от практиката. Той е добре познат в деловите среди от туризма. И това се обяснява не само с големия му стаж в практиката, но и с това, че е бил преподавател на една не малка част от ръководния състав на ведомствата и организацията от сектора туризъм на икономиката.

2. Количествена характеристика на научната продукция.

За участие в конкурса кандидатът е представил 7 монографии, 4 студии, 15 научни статии, 24 научни доклада, 8 учебника и учебни помагала и 14 научнопопулярни статии или общо 72 публикации с общ обем 2249 страници. Те се приемат за оценка без изключение, тъй като в съдържанието им не се констатира тематично дублиране и връзка с публикациите по докторантския труд и първата хабилитация на кандидата. По вид, брой и обем тези публикации са както следва:

Таблица 1.

Публикации, представени по качествени и количествени признаци.

№	Вид на публикацията	Авторство				Номерация на публикациите (№, №)	Публикации на чужд език		Общо	
		Самостоят.		В съавт.			Англ. (№, №..)	Руски (№, №..)	Публ. бр.	Стр. бр.
		бр.	стр.	бр.	стр.					
1	Монографии	1	398	6	464	1,2,3,6,8,10,11			7	862
2	Студии	-	-	4	140	4,5,7,9	9		4	140
3	Научни статии	11	107	4	31	12,13,14,15,16,17,18,19,20, 21,22,23,24,25,26	13,14,18	20,21,22	15	138
4	Научни доклади	17	153	7	54	27,28,29,30,31,32,33,34,35, 36,37,38,39,40,41,42,43,44, 45,46,47,48,49,50	49	35,40,43, 44	24	207
5	Учебници и учебни помагала	1	343	7	528	51,52,53,54,55,56,57,58			8	871
6	Други публикации	14	31			59,60,61,62,63,64,65,66,67, 68,69,70,71,72			14	31
	Общо	44	1032	28	1217				72	2249

Публикациите на кандидата са **рецензирани** от хабилитирани преподаватели предимно от Икономическия университет – Варна и от Университета за национално и световно стопанство. Те са **отпечатани** в университетски издателства и са **популяризирани**, най-вече чрез обичайните канали на книгоразпространението. За по-голямата част от трудовете на кандидата, участието на авторите е отбелязано в самите публикации, а за тези от тях, за които това не е направено е представен разделителен протокол.

От **справката за цитиранията**, извършена по базите данни „Web of Knoowledge“(Scopus), е видно, че кандидатът е цитиран 105 пъти от други автори. При това 91 от цитиранията са от български автори, а останалите 14 цитирания са от чужди автори.

Справката за **импакт фактор** (Journal Citation Reports) показва, че Стоян Маринов има четири публикации в печатни издания с импакт фактор, три от които са реферирани в наукометричната база данни.

3. Оценка на основни научноизследователски труд.

Монографичният труд **„Мениджмънт на туристическата дестинация“**, представлява задълбочено научно изследване на **актуални за туризма проблеми**. И това е обяснимо като се има предвид, че достигането и пребиваването в дестинацията е целта на всяко туристическо пътуване. А от това как се управлява дестинацията, как се планират, организират и контролират дейностите, свързани с нейното изграждане, развитие и експлоатация зависи и удовлетвореността на туристите, които я посещават и нейната конкурентоспособност. Вероятно това са били и съображенията на кандидата за избора на тази тема и нейното разработване в монографичен труд.

Рецензираният труд е отпечатан в обем от 397 страници, от които **основният текст** е 308 страници, а останалите 89 страници са съставени от въведение – 4 стр., заключение – 4 стр. опис на съдържането на труда – 3 стр., списък на таблиците и фигурите – 13 стр., приложения – 49 стр. и справка за използваната литература – 16 стр.

По моя преценка **обемът** на монографията от 397 страници е достатъчен, за да бъдат изложени теоретичните, методологически и приложни въпроси на мениджмънта на туристическата дестинация. Възприетият от кандидата обем му е дал възможност да систематизира и изложи познанията си в тази област и да изгради съдържанието на монографичния труд, прилагайки подходящи за целта средства на научното познание.

В **структурно отношение** монографията е съставена от единадесет глави, в които последователно е изложената системната характеристика на туристическата дестинация, същността на мениджмънта, анализа на туристическата дестинация, нейното планиране, маркетинг и развитие на продукта, мениджмънта на качеството, позиционирането и брандинга, новите информационни технологии, организацията на мениджмънта и конкурентоспособността на туристическата дестинация.

Считам, че **тази структура** осигурява необходимото органическо единство на съставните части на основния научноизследователски труд в тяхната взаимна връзка, обусловеност, целенасоченост и определеност. С нея се определят връзките и отношенията на включените в труда понятия и съждения, използвани за извеждане на една или друга закономерност и обосноваването на едно или друго твърдение.

В научноизследователския труд са направени задълбочени проучвания по широк кръг въпроси от теоретично, методологическо и приложно естество. Предложена е **системна характеристика** на туристическата дестинация. Извършено е **моделиране** на системата на туризма и туристическата дестинация с представена като **система** (с. 21 – 51). Изяснена е **необходимостта от управление** на туристическата дестинация и са открити ползите от това управление (с. 51 – 76). Специално внимание е отделено на

ситуационния анализ на туристическата дестинация, на анализа на външната и вътрешна среда, както и на SWOT анализа.

В отделни глави на монографията са засегнати въпросите на **планирането, маркетинга и развитието на продукта на туристическата дестинация.** Изяснени са **предпоставките за планирането (с. 103 – 111) прилаганата обща стратегия за развитие (с. 112 – 117), планът за действие (с. 118 – 122) и механизмът за наблюдение и оценка на реализацията на плана (с. 123 – 133).** Особено внимание е отделено на **сегментирането на пазара на туристическата дестинация (с. 134 – 145), на маркетинга микс (с. 146 – 148) и маркетинговото планиране на продукта (с. 149 – 150), на цените (с. 151 – 153), дистрибуцията (с. 154 – 158) и комуникациите (с. 159 – 163).** Засегнати са и въпросите за **равнищата на развитие на продукта (с. 163 – 166), формирането на продуктовия портфейл на дестинацията (с. 167 – 170) и катализаторите на развитието на туристическия продукт (с. 171 – 175).**

Предмет на изследване в монографията е **мениджмънтът на качеството, позиционирането, брандинга и приложението на информационни технологии в управлението на туристическата дестинация.** Това е станало причина да се отдели внимание на **формирането на качеството от гледна точка на веригата на стойността (с. 175 – 180), на неговото сертифициране (с. 181 – 190), на развитието на кадрите (с. 191 – 197), на повишаването на гостоприемството на местното население (с. 198 – 200) и на мениджмънта на посетителите (с. 201 – 209).** Потърсено е решение и на въпросите, свързани с имиджа (с. 209 – 215), позиционирането (с. 216 – 222) и брандинга на туристическата дестинация (с. 223 – 239). Не са пренебрегнати и новите информационни технологии (с. 240 – 242), системата на е-бизнеса, Е-маркетинга и CRM на туристическата дестинация (с. 250 – 255).

От друго естество е тематиката, засегната в последните две глави на основния научноизследователски труд на кандидата. Въпросите, които са засегнати в тях се отнасят за **организационните аспекти на мениджмънта и конкурентоспособността на туристическата дестинация.** Проучени са особеностите на организацията на управление на туристическата дестинация (с. 256 – 261), правните форми и функции (с. 262 – 267), стандартите за функциониране (с. 268 – 269) и нормативно-правните основи на управление на туристическата дестинация (с. 270 – 277). Специално внимание е отделено на моделите (с. 295 – 314), алгоритмите (с. 315 – 320), показателите и методите (с. 321 – 327) за изследване на конкурентоспособността на туристическата дестинация.

Въз основа на извършения задълбочен анализ на събраната информация за фактическото състояние на нещата в управлението на туристическата дестинация и достигнатото равнище на научното познание, кандидатът е предефинирал, а в преобладаващата част от случаите и разширил съществуващото знание в тази област, което представлява принос в науката. Конкретизиран този принос е както следва:

1. Определени са ползите от прилагането на всяка една от функциите на управлението на туристическата дестинация, възприемана като подсистема на системата туризъм в икономиката;
2. На основата на обичайно прилаганите методи е подобрен инструментариумът за анализ на туристическата дестинация;
3. Усъвършенстван е процесът на планиране и реализация на общата стратегия за развитие на туристическата дестинация;
4. Операционализирани са процесите на маркетинговото планиране на продукта, цените, дистрибуцията и комуникациите на туристическата дестинация;
5. Установени са механизмите на развитие на продукта в условия на управлението на качеството на туристическата дестинация;

6. Приложени са методи за усилване въздействието на брандинга и имиджа на туристическата дестинация при нейното позициониране;
7. Установени са функционалните зависимости между организацията на управлението на туристическата дестинация и приложението на новите информационни технологии;
8. Разработен е цялостен алгоритъм с критерии, показатели и методи за анализ и оценка на конкурентоспособността на туристическата дестинация.

Въпреки безспорните достойнства на монографичния труд, в процеса на запознаването ми с него се натъкнах и на някои **слабости**. Без да им отдавам особено значение ще си позволя да направя следните критични бележки:

1. Слабо е засегнат социалният аспект на управлението, отразяващ инструментариума за създаване на условия за използване на творческия потенциал на туристическите организации, в които би следвало да се хармонизират личните, груповите и обществените интереси;
2. В труда на кандидата е намерил място твърде широк обхват от проблеми, всеки от които би могъл да бъде обект на самостоятелно изследване в отделна публикация. Това е станало причина за някои от тези проблеми да бъдат предложени само частични решения;
3. Добре би било, ако в изследването на кандидата бяха намерили място въпросите, свързани с развитието на туристическата дестинация в бъдеще, като обект на управление.

Посочените критични бележки не намаляват значимостта на изтъкнатите вече научни и научно-приложни приноси. Предметно-съдържателния анализ показва, че трудът на кандидата притежава достойнствата на задълбочено научно изследване с определена практическа насоченост. В него са обхванати всички по-съществени страни на управлението на туристическата дестинация. Направените от кандидата констатации, изводи и препоръки са резултат на задълбочена продуктивна изследователска дейност, в която и чрез която са постигнати научни резултати за решаване на конкретни познавателни и практически задачи.

4. Оценка на публикациите,

несвързани с основния научноизследователски труд.

Освен основния научноизследователски труд за участие в конкурса, доц. Стоян Маринов е представил и други публикации, включващи 6 монографии, 4 студии, 15 статии, 24 доклада, 8 учебници и учебни помагала и 14 публикации в ежедневния печат. В тематично отношение те третират различни проблеми, но диференциацията при тях е в границите на необходимото и достатъчно разнообразие, за да не се влезе в противоречие с обявения конкурс. Анализът на тематичната насоченост на тези публикации ми дава основание да ги обособя в няколко групи, като взаимодействието на включените в тях теми варира от простия обмен на идеи до взаимната интеграция на концепции, методологии, процедури, епистемологии, терминология и т.н. По-конкретно става въпрос за следните седем тематични направления:

1. Развитие на теорията на туризма №№ 19, 26, 37, 40, 41, 44.
2. Екотуризмът и устойчиво развитие №№ 2, 3, 11, 23, 24, 42, 63.
3. Туристическия пазар и маркетинга в туризма №№ 1, 8, 10, 14, 17, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 37, 43, 45, 50, 51, 56.
4. Организация и управление на туризма №№ 1, 2, 6, 8, 10, 11, 14, 15, 17, 21, 22, 37, 39, 40, 43, 44, 47, 48, 55, 56, 57.
5. Регионално развитие на туризма №№ 4, 8, 9, 25, 31, 33, 39, 57, 69.
6. Съвременни видове туризъм №№ 27, 30, 31, 34, 36, 38, 45, 52, 53, 54.

7. Конкуренция и конкурентоспособност в туризма №№ 6, 10, 13, 23, 47, 65.

Възприетото групиране на публикациите илюстрира систематизирането на окрупнената тематика „икономика и управление на туризма“. С него се разкрива процеса на фрагментиране на научното познание в отделни тематикки. Декомпозирането на посочените направления разкрива различни нива на дълбочина на знанията за икономиката и управлението на туризма и създава условия за извършване на съдържателен анализ на всяко едно от тези направления.

Първото от разглежданите направления засяга въпроси, свързани с **развитието на теорията на туризма** (№№ 19, 26, 33, 37, 40, 41, 44, 57). В публикациите от това направление са намерили място основните тенденции в развитието на теорията на туризма, свързани със задълбочаването на научния характер на знанията за туризма, усъвършенстването на методическия инструментариум и използването на постиженията на научно-техническия прогрес (№ 57). Специално внимание е отделено на влиянието на глобализацията върху развитието на туризма (№ 19, 26), на човешката мобилност като предпоставка за развитието на туризма (№ 33) и на възможностите за удължаване на жизнения цикъл на сезонния туризъм (№ 37). Представлява интерес и разработения системен модел на туристическата дестинация (№40), изследването на нейното социално-икономическо развитие в интегрираното стопанство (№ 44), както и приоритетите на българския туризъм, определени в контекста на стратегия „Европа 2020“ (№ 41).

Второто тематично направление включва въпросите, свързани с **екотуризма и устойчивото развитие** (№ 2, 3, 11, 23, 24, 42, 63). Публикациите в това направление определят устойчивия туризъм като форма на туризъм, която подкрепя екологичното равновесие. Обхванати са широк кръг от въпроси, включващи разработването на програми за устойчиво развитие на туризма (№ 2), концепции за зелени туристи (№ 24) и зелени хотели (№ 3), стратегии за природосъобразен туризъм (№ 11), сертификационни практики за устойчив туризъм (№ 42) и устойчиво развитие на пазарната конкурентоспособност (№ 23).

Третото тематично направление се отнася до **туристическия пазар и маркетингав туризма** (№№ 1, 8, 10, 14, 17, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 37, 43, 45, 50, 51, 56). В него е доразвита и усъвършенствана системата от критерии и показатели за анализ на туристическите пазари и са определени тенденциите в развитието на глобалния туристически пазар с по-важните емитивни и рецептивни туристически пазари (№№ 26, 24, 45, 51). Намерили са място също така и въпросите, свързани с адаптирането към управленския процес на маркетинговата теория на туризма и систематизирането на елементите на маркетинговия микс за нуждите на стратегическото и тактическото планиране (№№ 1, 8, 10, 14, 17, 18, 20, 22, 28, 37, 43, 50, 56).

Четвъртото тематично направление е посветено на въпросите, свързани с **организацията и управлението на туризма** (№№ 1, 2, 6, 8, 10, 11, 14, 15, 17, 21, 22, 37, 39, 40, 43, 44, 47, 48, 55, 56, 57). Включените в него въпроси описват моделирането на системата на туризма и на нейните елементи и функционални връзки (№№ 1, 6, 15, 39, 40, 55), същността на управлението на туристическата дестинация и на ефективността от него (№№ 1, 40, 44, 55, 57), както и на анализа и планирането на това управление (№№ 1, 2, 6, 11). Засегнати са също и така въпросите за позиционирането и брандинга на дестинацията, използването на новите информационни технологии, развитието на предлагания продукт и управлението на качеството (№№ 1, 6, 8, 11, 17, 21, 22, 37, 43 и 56).

В това тематично направление са намерили място и въпросите с институционализирането и организационната рамка на управление на туристическата дестинация (№№ 1, 6 и 11), на оценката на нейната конкурентоспособност (№№ 2, 10,

47) и моделирането на управлението на тази конкурентоспособност (№№ 1, 6, 47), както и на изготвянето на методика за разработване на стратегия, план и програма за развитие на природосъобразен туризъм (№№ 2, 10, 47).

Петото от разглежданите тематични направления се отнася за **регионалното развитие на туризма** (№№ 4, 8, 9, 25, 31, 39). Публикациите, намерили място в това направление засягат въпроси, свързани с природо-географските особености на района (№ 4), неговия потенциал и перспективи за ефективно туристическо развитие (№ 8), достъпността до културните му ценности и обекти (№ 9), тенденциите в развитието на териториалните граници на морския бряг и принадлежащата му морска среда (№ 25), иновациите в морския туризъм (№ 31) и управлението на туризма на общинско равнище (№ 39).

Предпоследното тематично направление интерпретира въпросите за **съвременните видове туризъм** (№№ 27, 30, 34, 36, 38, 45, 52, 53, 54). В него са типологизирани основните актуални за нашето съвремие видове и форми на туризъм (№ 54), като се изследва тяхната същност, разновидности, организационни особености и тенденции в развитието им (№ 52). Специално внимание е отделено на културния (№ 34), музеен (№ 45), здравен (№ 38), спортен (№ 36), селски (№ 53), винен (№ 30) и религиозен (№ 27) туризъм.

Последното тематично направление засяга въпросите на конкуренцията и конкурентоспособността в туризма (№№ 6, 10, 13, 23, 47). В отделните публикации от това направление е представен теоретичен модел за оценка и управление на конкурентоспособността на туристическата дестинация (№ 6), на гр. Варна, възприемана като териториална административна структура (№№ 10, 47) и на българската държава, разглеждана като туристическа дестинация (№ 13, 23).

Обобщавайки **научните и приложни приноси на кандидата** бих могъл да ги представя както следва:

1. Разработен е специфичен категориален и терминологичен апарат, с който се задълбочава познанието в определени области на науката за туризма (№№ 1, 3, 5, 6, 11, 14, 15, 31, 33, 34, 35, 39, 42, 43, 45, 54, 56);
2. Установено е действието на определени закономерности, които намират отражение върху сегашното състояние на туризма и предопределят до голяма степен тенденциите в неговото развитие (№№ 2, 4, 7, 8, 9, 10, 13, 16, 17, 19, 23, 25, 26, 34, 37);
3. Изведени са обобщения които имат теоретично и методологическо значение за определени научни направления и близки до тях научни области (№№ 1, 3, 5, 6, 14, 20, 21, 22, 40, 42, 43, 44, 49, 53);
4. Предложени са конкретни решения на тясно формулирани задачи с непосредствена практическа насоченост (№№ 3, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 18, 37, 41, 45, 48, 58);
5. Формулирани са изводи и препоръки за професионалната и управленска област на различни икономически дейности в туризма (№№ 1, 2, 3, 8, 11, 19, 27, 28, 30, 32, 36, 38, 46, 49, 50, 53, 58).

Независимо от безспорните постижения в някои от неговите публикации се констатираха и някои пропуски от формално и съдържателно естество, които намирам за уместно и нужно да посоча.

1. В някои от публикациите се **предлагат идеи**, които представляват добра основа за извеждане на значими за теорията и практиката обобщения, които кандидатът не е счел за необходимо да развие в същите или други публикации (№№ 61, 64, 69);

2. Макар и епизодично в отделни публикации липсват факти от обективната действителност, за да се изградят хипотези и обосноват застъпените от кандидата идеи (№№ 22, 24);
3. В отделни публикации (№№ 66, 70) на фона на добре обоснованите предложения за усъвършенстване на практиката, представените от кандидата изводи и обобщения имат **фрагментарен характер**.

Направените критични бележки по никакъв начин не омаловажават **безспорните научни достойнства** на оценената научна продукция на кандидата. С малки изключения рецензираните научни трудове се отличават с ясно формулирани тези, задълбочени проучвания и постигнати конкретни резултати с полезни за науката и практиката теоретични обобщения, изводи и препоръки. От публикациите се вижда, че Стоян Маринов е много добре запознат с литературата и научните достижения в икономиката и управлението на туризма. Това му е дало възможност да **открие някои от нерешените и частично решени проблеми**, да ги изследва и да предложи подходящи и за тях решения.

5. Оценка на резултатите от участието на кандидата в научно-приложни разработки и проекти.

Доц. Стоян Маринов е участвал като експерт и ръководител в разработването на пет международни и четири национални проекта, представени в табл. 2.

Таблица 2.

Научно-приложни проекти.

№	Наименование на проекта	Финансираща организация	Заемана длъжност	Период
1	Академия на живота – иноваторски практики в туризма. Сдружение „Геум“	Община Варна по дейност „Младежки проекти – 2009“	експерт	юли – октомври 2009 г.
2	Програма за повишаване на ефективността от дейността на „Пазари“ ЕАД – гр. Варна	„Пазари“ ЕАД – гр. Варна	експерт	август – декември 2009 г.
3	Проект BG161 PO 001/3.3-01/2008 Комуникационна кампания за насърчаване на вътрешния туризъм в България	Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007 г.– 2013 г., Публисис АД	експерт	април – май 2011 г.
4	Проект № 1.1.3.65714-96-MIS-ETC 234-64832/30.08.2011 г. „Черноморска мрежа за регионално развитие (Blas NET)“	ЕС по Съвместна оперативна програма „Черноморски басейн 2007 г. – 2013 г.	експерт	март – юни 2012 г.
5	Проект № НИР-69/2012 „Изследване на конкурентоспособността на община Варна като туристическа дестинация“	ИУ – Варна със средства от държавния бюджет по Наредба 9 на МОМН	ръководител	юни – юли 2012 г. – 2014 г.
6	Проект „Източният свят на Родопска планина“	Община Момчилград по Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007 г. – 2013 г.	ръководител	февруари – април 2013 г.
7	Проект „Културни ценности и обекти за прекарване на свободното време“	Областна управа – Варна по Програмата за транснационално сътрудничество в	експерт	септември – октомври 2013 г.

		Югоизточна Европа 2007 г. – 2013 г.		
8	Проект „Устойчиво управление и устройство на Природен парк „Странджа“	ДПП „Странджа“ по Оперативна програма „Околна среда“ 2007 г. – 2013 г.	ръководител	октомври – октомври 2013 г. – 2014
9	Проект „Създаване на мрежа от туристически информационни центрове (ТИЦ)	Министерството на икономиката и енергетиката по ОП „Регионално развитие“ 2007 г. – 2013 г.	експерт	декември 2013 г. – юни 2014 г.

От представените протоколи и други документи по научно-приложните проекти е видно, че Стоян Маринов е изпълнил в срок и качествено, поетите от него ангажименти по отношение на възложителя, респ. финансиращата организация.

6. Ръководство на дипломанти и докторанти.

За периода 2009 г. – 2015 г. доц. Стоян Маринов е бил научен ръководител на седем докторанта, един от които успешно е защитил дисертационния си труд (№ РД – 26-63/05.10.12). От останалите шест докторанта един е в процедура за защита на дисертацията му (РД – 06-1052/01.04.15), а другите пет докторанта са в процес на обучение (№ РД – 17-447/03.02.15, РД 17-449/03.02.15, РД 17-448/03.02.15, РД 17-3619/02.10.13, № РД 17-523/13.02.2012 г.)

През разглеждания период доц. Стоян Маринов е осъществил научно ръководство на 198 дипломанти, четири от които са били от други страни. През същия период той е рецензирал и 57 дипломни работи. Ръководените от него докторанти успешно са защитили дипломните си работи, респ. магистърски тези.

7. Учебно-преподавателска дейност.

Кандидатът, изнася лекции и ръководи семинарни занятия пред студенти от професионално направление 3.9. „Туризм“ в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“ в Икономически университет – Варна и функциониращия към него Колеж по туризъм, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас, Нов български университет (филиал Варна), Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“ и Аграрен университет – Пловдив.

Лекционните курсове на Стоян Маринов са по учебните дисциплини: Туристически пазари, Маркетинг в туризма, Маркетинг на услугите, Маркетинг и реклама на културния туризъм, Управление на туризма, Икономика и управление на туристическото предприятие, Мениджмънт на туристическата дестинация, Специализирани видове туризъм, Алтернативен туризъм, Конкуренетоспособност на туристическия продукт, Икономика на туризма, Устойчиво развитие на туризма и др.

От справките за учебната натовареност на кандидата се вижда, че общата му аудиторна натовареност в Икономически университет – Варна през 2013/2014 г. за бакалавърската степен е 498 часа, а за магистърската – 258 часа. В предходната 2012/2013 г. тази натовареност е съответно за бакалавърската степен – 436 часа, а за магистърската – 247 часа.

Кандидатът изнася лекционни курсове на руски език по учебната дисциплина „Мениджмънт на туризма“ в Дагестанския държавен технически университет и в Мангистауския колеж по туризъм.

Преподавателската дейност на кандидата се отличава с използването на интерактивни средства за обучение и по-конкретно на аудио-видео технологии, текст

и анимации. Освен това, част от ръководените от него семинарни занятия се провеждат в реални условия в четири и пет звездни хотели.

Кандидатът владее писмено и говоримо немски, английски и руски език, което в много отношения подпомага преподавателската му дейност. Равнището на неговата чуждоезикова подготовка му дава възможност да участва и в чуждоезиковото обучение на студентите от професионално направление 3.9. „Туризм“.

Заключение.

От направената проверка на представените материали за конкурса **нарушения в процедурата не са констатирани**. Спазени са изискванията на чл. 29 (1), 29 „б“ (2), т. 1 и т. 2 от ЗРАСРБ и чл. 60 (1), чл. 61, т. 1 и т. 2 от ППЗРАСРБ.

Въз основа на запознаването с документите на кандидата по конкурса и оценката на представените от него публикации, могат да бъдат направени следните изводи:

1. В конкурса той е единствен кандидат;
2. Притежава образователната и научна степен „доктор“;
3. Заема академична длъжност „доцент“ в Икономически университет – Варна, който е обявил конкурса;
4. Осигурена му е необходимата аудиторна и извънаудиторна заетост;
5. Кандидатът има публикувани учебници по преподаваните от него основни дисциплини;
6. Чете по няколко дисциплини в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“, които са пряко свързани с конкурса;
7. Осъществил е научно ръководство на **седем докторанта**, един от които е успешно защитил дисертационния си труд, друг е в процедура на защита, а останалите пет са в процес на обучение;
8. Бил е научен ръководител на **189 дипломанти**;
9. Представена е и приета за оценка достатъчна по обем, несвързана с първата хабилитация научна продукция, включваща 72 труда, в т.ч. 7 монографии, 4 студии, 15 научни статии, 24 научни доклада, 8 учебника и учебни помагала и 14 научно-популярни статии с общ обем 2249 страници.
10. Единадесет от представените за рецензиране научни труда са публикувани в чужбина;
11. Документирани са 105 цитирания на кандидата от други автори;
12. В своята съвкупност рецензираните публикации съдържат съществени научно-приложни резултати и теоретични обобщения и решения на проблеми в областта на управлението на туризма, които съответстват на съвременните постижения и представляват подчертано значим оригинален принос в науката.

Общата ми оценка по критериите и показателите за учебната и научноизследователската дейност показва, че доц. д-р **Стоян Петков Маринов** отговаря на изискванията на чл. 29 и чл. 29 „б“ от ЗРАСРБ и чл. 60 и 61 от ППЗРАСРБ за заемане на академичната длъжност **професор** по професионално направление 3.9. „Туризм“, научна специалност „Икономика и управление“ (Туризм).

София, 15.07.2015 г.

Рецензент:

(М)
(проф. д-р М. Рибов)

РЕЦЕНЗИЯ

за заемане на академичната длъжност "професор" по конкурс, обявен от

Икономически университет - Варна

1. Изготвил рецензията: проф. д-р Таня Дъбева, катедра ИОТ, Икономически университет - Варна, научна област 3.Социални, стопански и правни науки, професионална направление 3.9. Туризм, научна специалност "Икономика и управление /Туризм/"

Основание за изготвяне на рецензията: Заповед на Ректора на ИУ- Варна, № РД 06-2110/15.06.2015 г. и Решение на заседание на Научното жури от 23.06.2015 г.;

2. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра "Икономика и организация на туризма", факултет Управление към Икономически университет - Варна, съответно научна област 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.9 Туризм, научна специалност "Икономика и управление"/Туризм/.

Конкурсът е обявен, съобразно изискванията, в "Държавен вестник", бр.28/17.04.2015 г.

3. Кандидат по конкурса

Единствен кандидат по обявения конкурс е доц. д-р Стоян Петков Маринов, преподавател в катедра "Икономика и организация на туризма", факултет Управление, ИУ- Варна.

4. Персонална характеристика на кандидата

Доц. д-р Стоян Петков Маринов е роден на 17.02.1961 г., средното си образование получава в немска езикова гимназия "Ернст Телман"- град Ловеч, а висшето магистър, специалност "Икономика и организация на туризма" - в ИУ- Варна /1987 г./ През 1989 г. е зачислен на редовна докторантура към катедра "Икономика и организация на туризма", ИУ- Варна. През 1992 постъпва като редовен асистент към същата катедра, през 1995 става старши асистент, 1998- главен асистент. През февруари 2007 година придобива ОНС

"доктор" /диплома № 31378 от 10.05.2007 г. от ВАК/ по научна специалност 05.02.18. "Икономика и управление на туризма". На 31.03.2009 г. получава научното звание "доцент" /Диплом 25623 от 01.06.2009 г. от ВАК/. Посочената информация потвърждава, че са изпълнени изискванията на чл.77, ал.1 и 2 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет - Варна.

Доц. д-р Стоян Маринов е с богат управленски опит и участва активно в управлението на ИУ, за периода 2011-2015 е директор на колежа по туризъм "Иван Вазов", а от май 2015 е декан на факултет Управление. Бил е член на АК към КТ и факултет Управление, член на редколегията на сп. Известия на ИУ и други.

Наред с академичната кариера и управление, доц. д-р Стоян Маринов работи активно в туристическата практика и е познат като експерт на туристическия бранш не само в регионален, но и в национален план. През периода 1995-1997 е бил изпълнителен директор на Слънчев бряг ЕАД, а през периода 2000-2008 -изпълнителен директор на Турекспо- Варна АД. Член е на УС на ВТК, член и зам.-председател на Сдружението за туризъм и култура на българския Североизток, член на Консултативния и Общински съвети по въпросите на туризма към община Варна и други.

Особено активно е участието на доц. д-р Стоян Маринов като организатор, координатор и ръководител на разнообразни научно-приложни национални и международни проекти - 25 за периода 1995-2015 г. като на 7 от тях е бил ръководител. Като по-значими бихме споменали проектите по *Създаване на мрежа от туристически информационни центрове (ТИЦ), функционираща въз основа на единни стандарти към М-вото на икономиката и енергетиката; Проект „Устойчиво управление и устройство на Природен парк „Странджа“; Проект „Източният свят на Родопска планина” - „Консултантски услуги по дефиниране на общ маркетингов план за позициониране на регионален туристически продукт „Мегалитите в пъстрия свят на Родопска планина”, устойчиво маркетингане на дестинация Централни Източни Родопи и разработване на туристически пакети и маршрути на база разработения туристически продукт.”; Проект № НИР-69 /2012 г. за научни изследвания “Изследване на*

конкурентоспособността на община Варна като туристическа дестинация и много други. Голяма част от проектите се финализират с публикуване на разработки, които се популяризират пред широка аудитория. Управленската дейност на доц. Маринов в туристическата практика го утвърждава като ценен експерт и консултант към национални и регионални управленски структури на туризма и НПО като мнението му често е цитирано и е интервюиран от различни медии.

Доц. д-р С. Маринов непрекъснато повишава своята квалификация като преподавател и експерт чрез участие в различни обучения и специализации у нас и в чужбина на базата на образователни проекти по европейски програми - през 1993 в Университет, Палма де Майорка, 1995- Университети Бормънт и Съри, 1996- Университет, Невада; 1998- Университет Манчестър, през 2014 - ИУ и други. Владее на високо ниво немски език и на добро-английски и руски.

Професионалната и трудова биография на доц. д-р Стоян Маринов доказват неговия богат опит и активна ангажираност в управлението както на образователни институции, така и на разнообразни туристически организации, както и ценния му принос за развитието на туризма в отделни общини и региони чрез многобройните проекти.

5. Характеристика на научните трудове по конкурса

Научните интереси на доц. д-р Стоян Маринов са в следните области на туризмологията: управление на туризма, управление на туристическа дестинация, маркетинг в туризма, конкурентоспособност в туризма, съвременни видове туризъм. За 23-те си години трудов стаж в ИУ, доц. Маринов е издал над 120 публикации от разнообразен характер. В конкурса за професор, той участва със следните трудове:

ОБОБЩЕНА ТАБЛИЦА НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ

№	Вид на публикациите	Самостоятелна		В съавторство		Общо	
		Броя	Стр.	Броя	Стр.	Броя	Стр.
1.	Монографии	1	398	10	604	11	1002

2.	Студии						
3.	Научни статии	11	107	4	31	15	138
4.	Научни доклади	17	153	7	54	24	207
5.	Учебници и учебни помагала	1	343	7	528	8	871
6.	Други публикации	14	31			14	31
	Общо:	44	1032	28	1217	72	2249

Общият обем на представените публикации е 2 249 с., разпределени както следва: монографии /1002/, статии- 138; научни доклади - 207; учебници и учебни помагала - 871; други публикации - 31 с. като не приемаме за рецензиране по конкурса последните. В структурно отношение преобладават /61%/ преобладават монографиите, статиите и докладите, което е атестат за качеството на научните изследвания на кандидата по конкурса.

От така представените трудове, внимание заслужава хабилитационния труд на доц. Маринов- монографията "Мениджмънт на туристическата дестинация", с обем от 398 с. Тя е резултат от дългогодишния научен интерес на доц. Маринов по отношение на разнообразните аспекти на управление на туристическата дестинация /дисертационния му труд е за конкурентоспособност на туристическата дестинация/. Монографичният труд отговаря напълно на изискванията на чл. 86, ал. 2 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет - Варна, защото:

- е издаден в специализирано и престижно научно издателство - Наука и икономика към ИУ;

- обсъден е и е взето решение за публикуване на катедрен съвет на катедра ИОТ, преди обявяването на конкурса за нуждите на първичното звено /Протокол № 6 от 18.03.2015 г./;

- рецензиран е от две компетентни хабилитирани лица;

- посветен е на значима и актуална научно-приложна проблематика, а именно мениджмънта на туристическата дестинация, която се счита за основна пространствена единица в съвременния туризъм и в чиито рамки се управлява създаването и реализацията на туристическия продукт. В монографията е представена научната парадигма на изследванията и понятията, свързани с туристическата дестинация и на тази база се разглеждат насоките за успешен мениджмънт с резултат устойчиво развитие на територията. За целта авторът изяснява последователно същността на туристическата дестинация и на нейния мениджмънт в системата на туризма, извежда основните функции на управлението на дестинацията с акцент върху анализа и планирането, конкретизира по-важните предметни функции на мениджмънта на туристическата дестинация: маркетинг, развитите на продукта, позициониране и брандинг, управление на качеството на посетителските преживявания и др. Специално внимание е отделено на институционализирането и организацията на управлението на туристическата дестинация, както и на актуални аспекти на конкурентоспособността ѝ. Трудът е написан на високо научно ниво и при тази си съдържателна характеристика няма аналог в българската специализирана литература.

Останалите монографии, представени от кандидата третират разнообразни теоретико-приложни аспекти, основно на националния туризъм. Тези публикации са в съавторство с разнообразни конфигурации на екипи от изследователи и експерти, резултат от изпълнението на проекти по различни програми. Те са с теоретично-приложен характер и сериозна емпирика, което допринася съществено не само за обогатяване на туризмологията, но и за усъвършенстване на развитието на различни туристически продукти и региони. Например "Програма за устойчиво развитие на туризма в община Варна"; "Внедряване на концепцията зелен хотел в община Варна", "Конкурентоспособност на туристическа дестинация Варна", "Конкурентоспособност на община Варна като туристическа дестинация"; "Източната врата на България: Варна и Варненска област" определено допринасят за усъвършенстване на развитието на туризма на съвременен равнище в община Варна. "Малките и средни предприятия в туризма на българското Черноморие"; "Източният свят на Родопска планина. Регионален туристически продукт „Мегалитите в пъстрия свят на Родопска планина", " Стратегия за природосъобразен туризъм в природен парк „Странджа 2014-2020г" са приложни

изследвания, които са ориентирани към различни дестинации и са презентирани пред заинтересованата аудитория с цел успешно внедряване в туристическата практика.

Представените научни статии и доклади значително надхвърлят изискуемия минимум по чл. 86, ал. 4 от цитираните Правила. От рецензираните 15 статии, 11 са самостоятелни и 4 - в съавт., 4 - в чуждестранни издания; от 24 доклада, 7 са в съавт. и съответно 4 - публикувани в Дагестан /на руски език/. Представените декларации за съавторското участие са коректни. Научните статии и доклади третират разнообразна тематика, свързана с управленски аспекти и развитие на различни видове и форми на туризма на национално и регионално равнище. Научните доклади са представени на авторитетни научни форуми у нас и в чужбина.

Трудовете по така обявения конкурс са налични, рецензирани, издадени в престижни издателства и като брой и структура, както вече бе посочено надхвърлят формалните изисквания, а като съдържателна характеристика са солиден аргумент за заемане на академичната длъжност "професор" по 3.9. Туризм. За качеството на публикационната дейност на кандидата говори и приложената справка за 4 публикации с импакт фактор и 3 - в реферирани издания.

Доц. д-р Стоян Маринов е научен ръководител и консултант на 7 докторанта, от които 3 успешно защитили, с което изпълнява изискванията на чл. 77, ал.5, съответно на чл.86, ал. 6 от Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Икономически университет - Варна.

Доц. д-р Стоян Маринов, както бе посочено в персоналната характеристика е бил ръководител на 7 научни и научно-приложни проекта и е участвал в повече от 20, с което се надхвърля изискванията на чл. 86, ал.6 от цитираните по-горе Правила. Член е на Съюза на учените - клон Варна, секция Икономика.

6. Оценка на учебно-преподавателската работа на кандидата

От 1992 година до настоящия момент, доц. д-р Стоян Маринов преминава през всички академични длъжности като води лекции и семинарни занятия по разнообразни учебни дисциплини, основно пред студентите пред специалност Туризм, редовно и задочно

обучение. За периода 1992-2015 изнася семинарни занятия по дисциплините: «Туристически пазари», «Маркетинг на хотела и ресторанта», «Специализирани видове туризъм»; «Изследователски методи в туризма», «Маркетинг и реклама в туризма»; «Маркетинг в туризма»; «Маркетингови комуникации в туризма»; «Изследователски методи в туризма»; «Мониторинг на туристическия бизнес».

Същевременно е титуляр на лекционни курсове не само в ИУ-Варна, но и в Колеж по туризъм-Варна, Университет „Проф. д-р Асен Златаров“ – Бургас, Нов български университет (филиал Варна), Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ – филиал „Любен Каравелов“ – гр. Кърджали, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ – гр. В. Търново; Аграрен университет – гр. Пловдив по следните дисциплини:

а) в ОКС „бакалавър“: „Туристически пазари“; „Управление на туризма“; „Маркетинг в туризма“; „Мениджмънт на туристическия бизнес“; „Специализирани видове туризъм“; „Съвременни видове туризъм“; „Алтернативен туризъм“, „Икономика на туризма“, „Мениджмънт на посетителите в музеи“; „Устойчиво развитие на туризма“, „Управление на допълнителните услуги в туризма“

б) в ОКС „магистър“: „Икономика и управление на туристическото предприятие“, „Мениджмънт на туристическа дестинация“, „Алтернативни видове туризъм“, „Конкурентоспособност на туристическия продукт“, „Маркетинг на услугите“, Развитие на туристическа дестинация“, „Маркетинг и реклама на културния туризъм“.

в) в следдипломна квалификация: „Рискове при външнотърговските сделки в туризма“.

За хорариума на часовете и годишната натовареност на кандидата са представени съответните справки, които показват надхвърляне на нормативната заетост. Същевременно става ясно, че конкурсът е подсигурен с необходимия хорариум.

Също така доц. д-р С. Маринов е подготвил лекции на руски език по дисциплината „Мениджмънт на туризма“ за нуждите на ФГБОУ ВПО „Дагестанский государственный технический университет“, Махачкала, Дагестан и е изнесъл лекции пред студенти в ГККП „Мангистауски колеж по туризъм“ в гр. Актау, Казахстан. Участва и в обучения в практиката и по проекти.

Преподавателската дейност на доц. д-р С. Маринов е богата и разнообразна. За дисциплините, на които е титуляр, е изготвил и непрекъснато усъвършенства учебните програми. Прилага иновативни, съвременни методи на обучение, залага широко на

интерактивните и на казусите, с което печели интереса на студентската аудитория. Разнообразната му практическа дейност, както и позициите в туристическия бранш му дават възможност много добре да обвързва теоретичните с приложни решения. Работи активно със студентите, бил е ръководител на над 200 дипломни работи на бакалаври и магистри, консултирал е и 4 дипломни работи на студенти в чужбина.

Доц. д-р С. Маринов подsigурява разработените и водени от него лекционни курсове с актуални учебници и помагала. За конкурса той представя 7 учебника и едно помагало с общ обем 871 с. като един учебник е самостоятелен - "Съвременни видове туризъм", а останалите плюс помагалото са в съавторство. Пет от учебниците са издадени от университетското издателство "Наука и икономика"; един-от бургаско издателство и един - на руски език в Махачкала, Дагестан. Учебниците са написани на високо научно ниво и са популярни и търсени и в другите образователни институции в областта на туризма.

Посочената информация утвърждава доц. д-р С. Маринов като дългогодишен, уважаван преподавател не само в ИУ, но и в редица други сродни институции. Приложените документи доказват съответствие на учебно-преподавателската дейност с изискванията по чл.77, т.2. във връзка с чл. 86, ал.5 от цитираните Правила.

7. Идентифициране на приносите в научноизследователската дейност

Доц. д-р С. Маринов е доказан изследовател със значителни приноси за националната туризмология от теоретичен и приложен характер в областите на научните му интереси. Систематизирано, бихме открили в представените по конкурса публикации следните научни и научно-приложни приноси:

1. Научни приноси:

-по отношение на същността на туристическата дестинация и нейния мениджмънт: дефиниране; систематизиране на научната парадигма; извеждане на принципите на управление на дестинацията, процедурите, основните и допълнителни функции ,институционални и организационни рамки; моделиране на изследването и мениджмънта на туристическата дестинация и други. /публ. №1.1; 2.1;6.5.;8.7;11.10;18.7; 22.10;22.11; 37.11;55.5;56.5/;

-по отношение доразвиване на теорията по управлението на туризма на различни равнища и съответните субекти и обекти, както и моделиране на самата система за

управление на сектора и разкриване на нейната структура /публ. №1.1; 6.5; 15.4; 39.13; 40.14; 55.5/;

- по отношение на обогатяване на теорията по туристическите пазари чрез доразвиване на системата от критерии и показатели за типология и анализ на видовете туристически пазари, аналитична оценка и изследване на тенденциите в развитието на глобалния туристически пазар и на по-важните съвременни емитивни и рецептивни туристически пазари / публ .№: 26.15; 24.13; 45.19; 51.1/;

- по отношение на маркетинга в туризма чрез адаптиране на маркетинговата теория в туризма за нуждите на управленския процес в туристическата организация – систематизиране на съдържателните аспекти на компонентите на маркетинговия микс за нуждите на стратегическото и тактическото маркетингово планиране на туристическите субекти на микро и макроравнище /публ №: 1.1; 8.7; 10.9; 14.3; 17.6; 18.7; 20.9; 22.11;

- по отношение на разкриване на същността, особеностите и тенденциите на т. нар- съвременни видове туризъм /публ.№ 4.3; 8.7; 9.8; 11.10; 25.14; 27.1; 30.4; 31.5; 34.8; 36.10; 38.12; 45.19; 52.2; 53.3; 54.4/.

2. Научно-приложни приноси:

- разработване на методика за анализ и оценка на конкурентоспособността на туристическа дестинация и нейното прилагане на общинско равнище – апробиране на методиката по отношение на дестинация Варна / публ. №: 2.1; 10.9; 47.21/;

- изготвяне на методика за разработване на стратегия, план и програма за развитие на природосъобразен туризъм в защитена територия и нейното апробиране по отношение на ПП „Странджа” /публ. №: 11.10/.

Доц. д-р С. Маринов не само доразвива и обогатява научните и приложни аспекти на изследванията в посочените области, но съумява да заинтерисова широка аудитория не само от гилдията, но и от управленските институции и туристическите организации. Атестат за неговата популярност е приложената справка за открити 104 цитирания по негови публикации.

8. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки, бих препоръчала на доц. д-р Маринов да посети европейски университети и да изнесе лекции по програма Еразъм.

9. Заключение

Познавам доц. д-р Стоян Маринов от 1984 година като мой студент и дългогодишен колега. Наред с посочените характеристики и достижения на кандидата, бих искала да посоча, че той е уважаван от колеги и студенти заради своята отговорност, ерудираност, работохолизъм. До голяма степен, доц. Маринов стабилизира и доразвива взимовръзките на катедра ИОТ с институциите и организациите от туристическата практика.

На базата на направените оценки в настоящата рецензия на достиженията, публикациите и дейностите на единствения кандидат по обявения конкурс - доц. д-р Стоян Петков Маринов считам, че те не само съответстват, но и значително надхвърлят изискванията за заемане на академичната длъжност "професор", заложи в ЗРАСРБ, неговия Правилник, както и в Правилата за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на научни длъжности в ИУ- Варна. **Ето защо твърдо изразявам положително мнение относно присъждането на научната длъжност "професор" на доц. д-р Стоян Петков Маринов и апелирам и към останалите членове на журито да подкрепят това становище.**

25.08.2015 г.

Изготвил рецензията:

/Проф. д-р Таня Дъбева/